

нерухомі складники, що утримують усю структуру, запобігаючи її розпаду в період бурхливих соціальних процесів.

Звідси слідує, що навчальний матеріал уроків історії вітчизняної культури ХХ ст. у старшій школі має включати такі головні факти та події як: становлення та розбудова української держави; особливості та періодизація українського відродження; етнополітика; пам'ятки історії та культури українців; видатні діячі науки й культури тощо.

У ході експериментальних досліджень встановлено, що уроки культурологічного змісту сприяють ґрунтовнішому засвоєнню учнями історичного матеріалу, допомагають їм відчутти образ та дух епохи, побачити в історії конкретну людину, усвідомити систему цінностей певного історичного суспільства. Такі уроки створюють стійку навчальну мотивацію та підвищують пізнавальний інтерес учнів, закладають основи для розвитку їхньої історичної свідомості та самосвідомості, впливають на формування особистісного ставлення, власної думки щодо навколишньої дійсності, важливості збереження історичної пам'яті, поваги до культурної спадщини. Це, своєю чергою, наповнює шкільний курс вітчизняної історії реальним життєвим змістом.

Ключові слова: курс вітчизняної історії, етнокультурний складник.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ

*Мачача Тетяна,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Кожна освітня галузь має власний потенціал формування ключових компетентностей і наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти [1, с. 6]. Тобто ключові компетентності та наскрізні вміння стосуються всіх навчальних предметів та інтегрованих курсів кожної освітньої галузі базової середньої освіти, мають метапредметний характер та

виходять за межі конкретної освітньої галузі, здатні функціонувати в будь-якій сфері життєдіяльності.

У типовій освітній програмі для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти базовим навчальним предметом технологічної освітньої галузі визначений інтегрованим курс «Технології» [4, с. 7]. Оскільки будь-яка компетентність існує у формі діяльності, а результати навчання технологічної освітньої галузі чинного стандарту розподілені за структурою проєктно-технологічної діяльності, то відповідно предметною компетентністю інтегрованого курсу «Технології» є проєктно-технологічна компетентність.

Компетентнісний підхід передбачає моніторинг якості освіти. Оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом [1]. Зміст та обсяг предметної проєктно-технологічної компетентності окреслені в чинному Державному стандарті технологічної базової середньої освіти через визначені в ньому базові знання, обов'язкові, загальні і конкретні результати та орієнтири для їх оцінювання.

Ефективне впровадження в навчання учнів гімназії кожного освітнього компоненту технологічної галузі чинного Державного стандарту, зокрема успішна реалізація проєктно-технологічної діяльності: від задуму до його втілення в готовий виріб залежить від умов освітнього й соціокультурного середовища гімназії, потреб й інтересів учнів, рівня розвитку їхніх діяльнісних та особистісних здібностей, досвіду виконання дій-операцій проєктування, технології реалізації проєктних розробок і рефлексії.

Навчальна проєктно-технологічна діяльність як змістово-процесуальна основа технологічної базової середньої освіти спрямована на отримання прогнозованих освітніх результатів: *зовнішніх освітніх продуктів* (особистісно й соціально значущі створені вироби, матеріали портфоліо тощо) та *внутрішніх освітніх продуктів* (особистісні якості й здібності, індивідуальний рівень компетентностей тощо) [2, с. 132].

З огляду на зазначене, формувати й оцінювати проєктно-технологічну компетентність учнів доцільно за її діяльними компонентами – загальнотехнічним, репродуктивним і творчим та особистісними – соціально-комунікативним, ціннісно-смысловим і операційно-діяльним (табл. 1) [3, с. 52].

Таблиця 1

Структура проєктно-технологічної компетентності			
Діяльнісний компонент	Зміст	Особистісний компонент	Зміст
Загально-технічний	<i>Досвід пізнавальної діяльності:</i> базові знання про матеріальне і нематеріальне виробництво, матеріалознавство, машинознавство, графічну грамотність тощо; універсальні способи проєктування, технології виготовлення спроектованих об'єктів, їх презентації й оцінювання; роль техніки і технологій у побуті, розвитку суспільства, сучасного виробництва, соціальні наслідки їх застосування; технології декоративно-ужиткові мистецтва, види дизайну тощо	Соціально-комунікативний	<i>Здібність</i> до діалогу, партнерської взаємодії, координування дій; організації власної діяльності, ефективного використання і відображення потрібної інформації
Репродуктивний	<i>Досвід діяльності за зразком (репродуктивної):</i> відтворення і застосування способів репродуктивної перетворювальної діяльності, оброблення інформації, різних конструкційних матеріалів з використанням відповідних засобів праці, дотриманням правил безпечної праці, норм санітарії тощо	Ціннісно-смысловий	<i>Здібність</i> усвідомлено виявляти ставлення до об'єкта праці на основі пошуку смислів навчання, мотивації, рефлексії, духовних установок; осмислювати власну проєктно-технологічну діяльність
Творчий	<i>Досвід продуктивної діяльності:</i> набуття здатності організувати процес проєктування, технології виготовлення об'єктів проєктування, оцінювання результатів власної проєктно-технологічної діяльності; досвіду ціннісно-смыслових ставлень, соціально-комунікативної, партнерської взаємодії, операційно-діяльної здатності розв'язання інформаційно-дослідницьких, дизайнерських, конструкторських і технологічних завдань у нових умовах тощо	Операційно-діяльній	<i>Здібність</i> до проєктування, реалізації технології, рефлексії, оцінювання і самооцінювання результатів проєктно-технологічної діяльності

Компетентність – це новий рівень самоорганізації людини в невизначених умовах, її усвідомлення себе й своєї діяльності. А тому в основі навчання лежить рефлексивна мислєдіяльність учня – критичне осмислення і моніторинг своєї діяльності, того, що він/вона знає, а що не знає, що уміє робити, а що не вміє, розуміння того, для чого він/вона здійснює діяльність та якими засобами і способами потрібно ще оволодіти, щоб її ефективно реалізовувати.

Ключові слова: ключові компетентності, інтегрований курс «Технології», проєктно-технологічна компетентність, оцінювання результатів навчання.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти. *Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898* URL: <https://cutt.ly/5lbsvBP>.
2. Machacha Tetyana. Cultural and creative potential of technological education content of the secondary school pupils. *Intercultural Communication*. 2016. Vol. 1/1. P. 122-135.
3. Проєктування змісту профільного навчання технологій у старшій школі. *Монографія*: А. М. Тарара, Т. С. Мачача, В. І. Туташинський, В. В. Вдовченко. К. : КОНВІ ПРІНТ, 2019. 160 с.
4. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: *затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №408*. URL : <https://cutt.ly/LlbsR6f>.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУРСУ ФІЗИКИ 7-ГО КЛАСУ У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Мельник Юрій,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

Метою природничої освітньої галузі є формування особистості учня, який розуміє основні закономірності живої і неживої природи, володіє певними вміннями дослідження, усвідомлює цілісність наукової картини світу, здатен оцінити вплив природничих наук, техніки і технологій на сталий розвиток суспільства та можливі наслідки людської діяльності, відповідально взаємодіє з